

3500. *prije Krista*. Stanovnici otoka Hvara žive na visokom stupnju neolitske kulture, čiji su tragovi najbolje dokumentirani u nalazima iz Grapčeve i Markove špilje. Proizvodi se autohtono keramičko posuđe. Jedan od najstarijih poznatih crteža Mediterana otkriven je na fragmentu oboda jedne hvarske vaze iz Grapčeve špilje. Vjeruje se da je na crtežu prikazana lađa, premda ima ozbiljnih pretpostavki da se radilo o slonu.

1500. *prije Krista*. Na otok stižu prvi Indoeuropejci koji poznaju konje i donose sa sobom kulturu metala. Doseljenici potiskuju starije stanovništvo, ali znatno spuštaju kulturnu razinu. Izgrađuju se brojne, još danas vidljive, hvarske gradine. Nastaje utvrda Tor ponad Jelse.

385. *prije Krista*. Bez obzira na nazočnost Ilira, na otoku je osnovana prva kolonija doseljenih Grka. U središnjem polju otoka vlasti grčkog polisa Fara, koji je nastao na mjestu današnjeg Staroga Grada, provode parcelizaciju zemljišta. Obrisi te drevne *chora Pharou* i danas se naziru na zračnim snimkama, a čvrste i dobro sačuvane međe lako se vide iz razizemlja.

384. *prije Krista*. Bitka grčkih kolonista i njihovih saveznika protiv ilirskih starosjedilaca Jadasina zabilježena je na najstarijem kamenom zapisu nastalom na tlu Hrvatske.

357. *prije Krista*. Propast Dionizija II. Mlađeg dovodi do raspada nekad moćne Sirakuške države i omogućuje ilirsku prevlast na istočnoj obali Jadrana.

231. *prije Krista*. Umire moćni ilirski kralj Agron. Nasljeđuje ga udovica Teuta.

229. *prije Krista*. Demetrije Hvarski, Teutin admiral predaje se Rimljanima koji mu, nakon što im se podložio, omogućuju da zavlada nad Hvarom i nad dijelom nekadašnjeg Teutina Ilirskog kraljevstva. Teuta postaje Demetrijeva žena, a ovaj se sve više osamostaljuje, tako da na kraju ne priznaje ni rimski suverenitet.

219. *prije Krista*. Rimski vojska ratuje s odmetnutim Demetrijevim Ilirima. Rimljani osvajaju otok Hvar. Nekadašnji grčki i ilirski Far postaje rimska Faria. Grad je na nešto nižoj upravnoj razini od one koju je uživao u prošlosti. Podižu se brojne rimske vile, aktiviraju termalna kupališta. Otok Hvar se naseljava u svim svojim dijelovima. Ratovi Rimljana s Ilirima imaju za posljedicu sve jaču asimilaciju te dvije narodne skupine.
168. *prije Krista*. U hvarskoj kovnici novca koja postoji na otoku već više od dva stoljeća iskovan je novac ilirskoga kralja Baleja kojemu su Rimljani ponudili autonomiju, jer je htio biti njihovim saveznikom.
47. *prije Krista*. Bitka između Cezarove i Pompejeve flote kod otoka Šćedra, tada zvanog Taurus. Detaljan opis bitke sačuvan je u knjizi *Aleksandrijski rat* Aula Hircija. Razvija se rimsko naselje danas nepoznatog imena na području današnjega grada Hvara, dok nad ostacima grčkog polisa Fara, to jest u današnjem Starom Gradu, jača rimska Faria. Nastupaju mirna i tiha stoljeća hvarske povijesti. Otok se nalazi izvan glavnih pomorskih putova.
- Oko 500*. Prvi tragovi pokršćavanja domaćeg stanovništva. Na otoku Šćedru u uvali Mostir gradi se ranokršćanska crkva.
- Oko 600*. Kasnoantički mozaici na podu crkve Svete Marije u Starom Gradu s prikazom izvora života.
642. Nakon pada Salone brojne izbjeglice stižu na Hvar i naseljavaju se na području sela Dol, gdje grade crkvu Svetoga Duje.
- Oko 700*. Prve pregradnje na sklopu dvojnih kasnoantičkih crkava Svete Marije i Svetoga Ivana u Starom Gradu.
- Oko 800*. Neretljani naseljavaju Hvar. Slaveniziraju se hvarski toponimi. Doseljenici uništavaju stare bogomolje, ali će ih uskoro, nakon što se pokrste, sami popravljati. Vlast Neretljana na otoku je čvrsta.
1000. Nakon što su na moru porazili Neretljane, Mlečani razaraju i pljačkaju Hvar. Mlečani nisu zadržali ratom stečenu vlast, nego je ona pripala hrvatskom vladaru Krešimiru IV.
1102. Nakon propasti hrvatske države Hvar dolazi pod ugarsku krunu.

1147. Započinje prva mletačka vladavina otokom. Osniva se hvarska Biskupija sa sjedištem u Starom Gradu. Tamošnja crkva Svetoga Stjepana središnja je bogomolja na otoku.
1154. Prvi arhivski spomen hvarske Biskupije.
1164. Rat bizantskoga cara Komnena protiv ugarske prevlasti na istočnoj obali Jadrana. Hvar pod vlašću Bizanta do 1180.
1185. Na crkvenom saboru u Splitu određeno je da se biskupija iz Staroga Grada ima premjestiti u Hvar. Tu se na mjestu benediktinskog samostana Svete Marije gradi novo biskupsko sjedište.
1205. Datirana je najstarija hvarska pravna isprava o vlasničkim odnosima u Dubovom dolu, i to u vrijeme ugarskohrvatske prevlasti na otoku. Iz dokumenta je jasno da grad Hvar već tada ima kuriju, da se naziva gradom, da ondje djeluje Veliko vijeće i da u gradu postoji procjenitelj.
1242. Kralj Bela IV. dodjeljuje Hvaranima povlasticu da mogu sami izabrati župane i biskupe.
1278. Hvarani donose odluku o stupanju pod mletačku upravu. Započinje drugo razdoblje mletačke vlasti na otoku. Hvarsko gradsko vijeće ima samoupravnu vlast nad otokom. Dokida se rodovski sistem u kojem su na čelu manjih zajednica bili župani. Postavljen je prvi domaći načelnik ili knez.
1282. Donosi se odluka o početku gradnje Kneževe palače i izgradnji gradskih bedema u Hvaru. Započinje stagnacija Staroga Grada.
1292. Postavljeni su temelji prvom Arsenalu na južnoj strani današnje hvarske pjace.
1310. U središnjem dijelu otoka urotilo se rodovsko plemstvo protiv Venecijanaca. Brutalno ugušenu pobunu vodili su Juraj i Galeša iz staroga roda Slavogost.
1312. Prvi pisani spomen dominikanskog Samostana u Hvaru.
1331. Obznanjen je tekst prvoga Statuta hvarske komune, u kojem se na detaljan i, za ono vrijeme vrlo napredan, način određuju pravni odnosi među grupama i pojedincima.
1342. Zbog učestalih napada omiških gusara stanovnici otoka Hvara mole mletačku vladu da im pomogne u naoružavanju dodatnih ratnih brodova.

1358. Ludovik I. Veliki, moćni ugarsko-hrvatski vladar, odredbama Zadarskoga mira preuzima vlast nad jadranskim otocima. Imenovao je svoga prvog kneza na Hvaru, Jakova de Cessana.
1380. U vrijeme dinastičkih borbi oko ugarskoga prijestolja bosanski vladar Tvrtko proglasio se kraljem Hrvatske i Dalmacije. Hvar dolazi pod bosansku vlast i pod njom ostaje do 1393. kad je ponovno vraćen ugarskom kralju Žigmundu koji, kao i njegovi nasljednici, slabo kontrolira primorske posjede pa se oni nadalje seljakaju iz ruke u ruku ugarskih vazala.
1413. Hvar kratkotrajno dolazi pod vlast Dubrovnika.
1420. Započinje treće, najvažnije i najdulje razdoblje mletačke vlasti na otoku, koje će trajati bez prekida sve do propasti Mletačke Republike godine 1797. Na Hvaru se prvi put spominje svjetovna škola. Venecija počinje na otok slati kneževu koje bira među svojim plemićima.
1429. Učeni i hrabri Toma Tomasini postaje hvarski biskup. Bio je papinski legat u Bosni, a oporučno je biskupiji ostavio svoju bogatu knjižnicu. Bio je najučćeniji hvarski biskup.
1461. Osnovan franjevački Samostan u Hvaru.
1480. Milanez Santo Brasca opisuje svoja dva prolaska Hvarom kad je plovio na hodočašće iz Venecije u Jaffu pa do Jeruzalema.
1481. Podignut je Samostan dominikanaca u Starom Gradu.
1493. Odobreno je kovanje bakrenoga bragatina, prvoga hvarskog novca modernoga doba.
1495. Lekcionar Bernardina iz Splita, koji je napisan u franjevačkom Samostanu na Hvaru, tiskan je u Veneciji. To je prva latinicom tiskana knjiga na hrvatskom jeziku.
1510. Početak pučkog ustanka koji predvodi bogati kondotijer Matija Ivanić iz Vrbanja. Narod vođu naziva Vojvodom Jankom. Čudo križa uzбудilo je građane Hvara. Dramatična smrt pobunjenog pa onda pokajanog kanonika Matije Lukanića.
1514. Krvavi rasplet pučkog, nikad do kraja ostvarenog, prevrata. Providur mletačke armade Capello potapa pučke brodove, a onda s vojskom dobro naoružanih plaćenika guši ustanak. Uhvaćeni pobunjenici obješeni su u

- hvarskoj luci na lantinama mletačkih galija. Matija Ivanić je pobjegao. Umro je deset godina kasnije u Rimu, u Svetojeronimskom zavodu.
1519. U Hvaru se gradi javni bunar. Započinje gradnja zvonika Katedrale.
1525. Dominikanac Vinko Pribojević nakon povratka iz Poljske pred uglednim skupom sugrađana na Hvaru drži govor *O podrijetlu i zgodama Slave-na*. Govor je tiskan u Veneciji 1532.
1528. Hektorovićeva poslanica Pelegrinoviću uspoređuje kritičare s neplodnim kobilama.
1530. Hanibal Lucić započinje graditi ljetnikovac, u stvari mali kameni književni studio nedaleko hvarskih zidina.
1534. Papa Pavao III. odobrava Hvaranima da mogu započeti gradnju Samostana koludrica iz reda Svetoga Benedikta.
1539. U Jelsi se gradi Crkva-tvrđava. Pjesnik Mavro Vetranović iz Dubrovnika šalje na Hvar poslanicu Petru Hektoroviću. Hektorović pred turskim napadima bježi u Italiju. Zajedno sa starom majkom plovi do Rovinja osamnaest dana. U Piranu ovjerava oporuku.
1541. Majstor Nikola Karlić radi na fasadi hvarske katedrale Svetoga Stjepana.
1551. Završena gradnja Fortice, hvarske tvrđave zvane još i Španjola.
1554. U izbi crkve Svetoga Nikole u Starom Gradu zazidana je Lukrecija s Brača. Ova je isposnica živjela u ćeliji više od trideset godina. Započinje izgradnja hvarske rive zvane Fabrika.
1556. Tri godine nakon smrti Hanibala Lucića njegov sin Antun objavljuje u Veneciji očevu knjigu *Skladanja izvrsnih pisan razlicih*, u koju je uključen autorov petrarkistički kanconijer i drama *Robinja*. Petar Hektorović u vrijeme najintenzivnije gradnje Tvrđalja odlazi na trodnevno ribanje i izlet do Nečujma na Šolti s ribarima Paskojem i Nikolom. Po povratku šalje prijatelju Jerolimu Bartučeviću tekst ekloge *Ribanje i ribarsko prigovaranje*.
1562. Umro Mikša Pelegrinović, najpoznatiji hvarski pjesnik svoga vremena, pisac često imitirane i prepisivane karnevalske maskerate *Jeđupke*.
1568. Petar Hektorović u Veneciji objavljuje knjigu *Ribanje i ribarsko prigovaranje*. Najstariji notni zapisi narodnih pjesama.

1571. Turska flota pod zapovjedništvom Uluč Alije pustoši otok Hvar. U gradu Hvaru je zapaljen biskupski dvor i Katedrala, Arsenal i samostani. Hvarska galija uspješno sudjeluje u Lepantskoj bitki. I danas se pokazuje pulena, to jest prikaz nemani koju narod zove *zvir*, s te galije.
1573. Rodio se Ivan Franjo Biundović, diplomat, povjesničar i romanopisac koji se potpisivao talijanskim oblikom svoga prezimena Biondi.
1576. Kuga na Hvaru.
1579. Udar groma izazvao je eksploziju velikih razmjera najprije u tvrđavi iznad grada Hvara, a onda u čitavom gradu. Na otoku boravi apostolski vizitator Augustin Valier, veroneški biskup koji je obavio vrlo detaljan pregled svih hvarskih crkava. Tekst njegove vizitacije jedan je od najvažnijih pisanih izvora za noviju hvarsku povijest.
1581. Hvarskim biskupom postaje Petar Cedulin, autor ratnog plana protiv Turskog Carstva. Upravljao je Biskupijom 53 godine.
1585. Drugo izdanje Lucićevih stihova i drame *Robinja* izlazi u Veneciji. Drama se počinje čitati i izvoditi drugdje u Dalmaciji pa se tako jedna njezina verzija i danas igra na Pagu.
1597. Rodio se Ivan Parožić, pisac drame *Vlahinja*.
1600. Gradi se toranj na sklopu dominikanskog Samostana i Crkve u Hvaru.
1607. U Veneciji umire Martin Benetović, slikar i orguljaš, autor komedije *Hvarkinja*.
1608. Prvi se put spominje bolnica u Hvaru. Bila je namijenjena prvenstveno vojnicima i mornarima.
1612. Knez Pietro Semitecolo završava popravak Arsenala te izgradnju elegantnog belvedera nad fontikom. Iz njega se ulazilo u svečani prostor u kojem od tada pa sve do danas postoji komunalno Kazalište.
1624. Izlazi prvi Biundovićev roman *Eromena*, koji je doživio sedam izdanja kroz samo nekoliko desetljeća.
1623. U Veneciji je tiskana drama *Murat Gusar* Marina Gazarovića, s posvetom hvarskoj vlasteli.
1642. Braćanin Ivan Ivanišević u svojoj knjizi *Kita cvitja razlikova* posvećuje jednu pjesmu Hvaraninu Berislavu Berislaviću, eremitu i plemiću koji je živio kod Zrača na južnoj strani otoka.

1644. Nakon ove godine započinje značajno naseljavanje otoka novim stanovništvom iz Bosne, što je posljedica tursko-mletačkih ratova.
1647. U Bologni izlazi drugo, poboljšano izdanje Biundovićeve *Povijesti engleskih građanskih ratova*. Knjiga je napisana na talijanskom, ali je zbog aktualnosti i objektivnosti odmah prevedena i na engleski jezik.
1660. Aleksandar Gazarović završava svoju kratku, ali preciznu povijest Hvara. Djelo je sve do 1978. bilo u rukopisu.
1661. Kanonik Vitaljić oporukom ostavlja sve svoje knjige Kaptolskoj knjižnici.
1676. Prvi sačuvani dokument kojim se potvrđuje financijska briga hvarskih građana i plemića za komunalni Teatar.
1685. Vlada u Veneciji određuje koje obitelji na otoku Hvaru mogu nositi naslov građanskih te ih odvaja od ostalih pučana i to zbog: *civilizacije u kojoj žive ili su živjeli, ali i zbog drugih sposobnosti koje su vrijedne da ih se po njima razlikuje*.
1711. Grifiko Bartučević u jednom pismu prijatelju u Jelsi spominje da se u Hvaru za karnevala priređuju opere i druge kazališne svečanosti.
1712. Višanin Antun Matijašević Karamaneo u latinskim distisima opisuje kazališne predstave na Hvaru pa spominje da su se u Teatru igrale tragedije i komedije, opere, pastirske igre te da su se priređivali koncerti.
1736. Biskupom postaje Cesare Bonaiuti koji je dovršio radove na pročelju Katedrale, a Kaptolu ostavio vlastitu biblioteku pod uvjetom da se u njihovoj knjižnici odmah poprave uvjeti pohrane knjiga.
1774. Alberto Fortis putuje Hvarom i uočava kako tamošnje privredne aktivnosti donose slabu korist zbog lošeg i zaostalog gospodarenja.
1778. Starograđanin Jeronim Ostojčić doktorirao je na Bečkom sveučilištu s disertacijom u kojoj je opisao dvije epidemije gripe i tifusa koje su harale Hvarom 1766. i 1768.
1784. Ivan Dominik Stratiko započinje petnaestogodišnji biskupski boravak na Hvaru. Erudit i član brojnih talijanskih akademija bio je prijatelj dalmatinskih prosvjetitelja, naročito Julija Bajamontija. Na Hvaru osnovao učenu Akademiju.

1790. Julije Bajamonti upućuje Albertu Fortisu pismo o Hvaru, posebno se osvrćući na književni rad romanopisca Biundovića.
1797. Mirom u Campoformiju prestaje postojati Mletačka Republika. Hvar, kao i ostali dijelovi Dalmacije, pripada Austriji.
1803. U Hvaru se osniva Kazališno društvo koje se počinje brinuti o obnovi i funkcioniranju kazališta te o razdiobi loža privatnim vlasnicima.
1805. Mirom u Požunu (Bratislavi) Francuzi su zavlada Dalmacijom pa njihova vojska preuzima i otok Hvar. Ukidaju se mnogi samostani. Francuzi grade brojna utvrđenja na Hvaru, koji je uključen u Ilirske provincije s glavnim gradom u Ljubljani, a čini peti okrug unutar Dalmacije. Prvi Hvarani sele u Argentinu.
1807. Ruska mornarica zauzima otočić Galešnik i počinje bombardirati hvarsku luku i francuske postrojbe na kopnu. U borbama je poginulo 300 ruskih vojnika.
1810. U vrijeme engleske blokade srednjodalmatinskih otoka žitelji Hvara pokazuju sve više simpatija prema Habsburškoj Monarhiji. U jačanju filoaustrijskih političkih osjećaja sudjeluje domaće svećenstvo, naročito franjevci. Vojska konačno napušta Teatar nad Arsenalom.
1812. Završava se gradnja tvrđave Napoljun iznad Hvara.
1813. Engleska flota u ime Austrije zauzima otok Hvar koji je uskoro na Bečkom kongresu, kao dio Dalmacije, ponovno pripao Austriji. Engleska flota odlazi s Jadrana. Vlasti naređuju pisanje brojeva na kućama. Zbog poratne gladi na otoku vlasti propisuju sadnju krumpira u srednjem poljodjelskom dijelu Hvara. Austrijska carica za potrebe dvora kupuje veću količinu ružmarinova ulja s otoka Hvara.
1814. U Stari Grad i u Hektorovićevoj Tvrđalji, koji je naslijedio, vratio se zaslužni prirodoslovac i kritičar ideje o ilirskom podrijetlu Slavena, Petar Niseteo. Zvali su ga Nizitor, a bio je u stvari Nestor hvarskim intelektualcima 19. stoljeća.
1815. Konačno donesena zabrana pokopa mrtvacu u crkvama. Otok Hvar postaje kotar s pet općina: Hvar, Stari Grad, Jelsa, Vrboska i Sućuraj. Na otoku

djeluju dva kotarska suda: jedan u Hvaru, a drugi u Starom Gradu. Započinje probna plovidba putničkih linijskih brodova od Trsta do Kotora.

1820. Pojačava se poštanska, to jest glasnička služba na čitavom otoku.

1822. Rodio se najveći Starograđanin modernoga doba, Šime Ljubić, povjesničar, književni historičar i arheolog, pisac i urednik brojnih knjiga, utemeljitelj zagrebačkog Arheološkog muzeja.

1830. Prvi Hvarani iz Sućurja odlaze u Louisianu (Sjedinjene Američke Države).

1836. Uvedena stalna parobrodoska linija od Trsta do Kotora, s pristajanjem u Hvaru.

1843. Naručuju se libreta za kazališnu sezonu u gradu Hvaru.

1846. U Zadru izlazi prvo moderno izdanje Hektorovićevo *Ribanja i ribarskog prigovaranja* koje je uredio Šime Ljubić i posvetio ga Petru Niseteu.

1848. Ban Jelačić posjećuje Hvar za vrijeme svoje trijumfalne plovidbe hrvatskim Jadranom.

1852. Izlazi knjiga *Aus Dalmatien* Ide von Düringsfeld s dosta zanimljivih opaski o životu Hvarana.

1854. Rodio se u Svirču Juraj Carić, autor odličnih pomorskih romana i biografija te važan nautički pisac.

1855. Isušena je močvara u samom središtu Jelse. Nastavlja se izgradnja moderne luke koja je započela još tridesetih godina 19. stoljeća.

1856. U Starom Gradu rodio se Juraj Biankini, značajni hrvatski političar, parlamentarac u Beču. Ljubić u Beču objavljuje svoj leksikon istaknutih Dalmatinaca.

1858. S kontinuiranim radom započinje Meteorološka postaja na Hvaru. Prvi značajniji porast vinske proizvodnje nakon što su se talijanski vinari prvi put potušili na epidemiju koja im je uništila lozu i kad su se u Europi sve više počela kupovati dalmatinska vina.

1863. Hvaranin Vicko Novak otvara tvornicu sardina u Portugalu.

1866. Bitka pod Visom u kojoj na strani austrijske mornarice, a protiv talijanske flote, sudjeluju mnogi Hvarani. Nikola Karković proslavio se junaštvom u toj bitki.
1868. U gradu Hvaru osnovano Higijeničko društvo, prva udruga otočana usmjerena turizmu. U Jelsi osnovana narodna čitaonica, prva na dalmatinskim otocima. Niko Duboković nasljeđuje oca Ivana na mjestu jelsanskog gradonačelnika, čime se otvara važna faza u razvitku čitavog otoka.
1870. Pobjeda Narodne stranke nad autonomašima i početak stvaranja uvjeta za nastanak modernih nacionalnih institucija.
1871. Potopio se kod Zanzibara skuner »Marietta«. Unose se prvi nasadi u gradski perivoj u Jelsi. Juraj Biankini postaje urednik časopisa »Narodni list« (»Il Nazionale«) u Zadru.
1872. Uvodi se pošta u sva glavna naselja na otoku.
1873. Jakov Boglić objavljuje prvu znanstveno utemeljenu povijest otoka Hvara, u kojoj naracija završava 1420. godinom.
1874. Počinje uvoz hvarskih vina u Francusku koji je trajao desetak godina.
1875. Na Hvaru boravi austrougarski car i hrvatski kralj Franjo Josip.
1878. Na čitaonici u Jelsi istaknuta hrvatska trobojnica. Pjesnik Marin Sabić u Starom Gradu osniva književni klub IPSOS, u kojem grupa mladih Hvarana objavljuje rukom pisani časopis neoklasicističke orijentacije.
1881. Parni mlin u Jelsi omogućuje da se žito melje na otoku i da se smanji cijena kruha. Prve hvarske berbe buhača.
1884. Hvaranin Ivan Vučetić odseljava se u Argentinu, gdje je u La Plati postao direktor ureda za identifikaciju i napisao knjigu *Dactiloscopia comparada*.
1886. Grgur Bučić, utemeljitelj prirodoslovnih istraživanja na otoku Hvaru, postaje počasni doktor Sveučilišta u Grazu.
1887. Pobjedom narodnjaka u Starom Gradu završeno je preporodno razdoblje na otoku i počinje posljednja faza u borbi za sjedinjenje Dalmacije sa sjevernom Hrvatskom.

1888. Na Hvaru se rodio Grga Novak, najvažniji hvarski historičar i arheolog. Otkrio je, a u knjizi *Prethistorijski Hvar* sistematski opisao život neolitskog čovjeka na Hvaru. Studirao je u Beču, Zagrebu, Jeni, Berlinu i Pragu.
1889. Javnosti se otvara zbirka franjevačkog Samostana u Hvaru i postaje prvom muzejskom institucijom na otoku. Od hvarskog kamena gradi se Parlament u Berlinu.
1892. Historičar i arheolog Šime Ljubić vraća se na otok i u rodnome Starom Gradu gradi vlastiti mauzolej. Vinska klauzula između Austrije i Italije izrazito loše djeluje na izvoz do tada konjunktturnog hvarskog vina na inozemno tržište.
1894. Književni kritičar Dinko Politeo, Starograđanin, pokreće u Zagrebu programatski modernistički časopis »Mlada Hrvatska«. »Société générale française« iz Trsta gradi tvornicu za preradu ribe u Vrboskoj.
1895. Kipar Ivan Rendić završava glavni oltar i tabernakul Svetoga Križa u crkvi Svetoga Lovrinca u Vrboskoj.
1896. Sagrađena je općinska zgrada u Starom Gradu, a nedaleko nje i palača obitelji Biankini, danas središte kulturne djelatnosti otoka.
1899. U Starom Gradu rodio se značajni hrvatski slikar Juraj Plančić. U Trstu je na njemačkom jeziku tiskan prvi hvarski turistički vodič.
1900. Velika rekonstrukcija zapuštenog hvarskog Kazališta.
1901. S Hvara odselio u Kaliforniju Ivan Kovačević zvan Beleca iz Staroga Grada, sa šest sinova i tri kćeri.
1903. Nakon dugogodišnje izgradnje, na mjestu nekadašnje Kneževe palače, otvoren Hotel carice Elizabete, današnji hotel »Palace« u Hvaru.
1910. Rodio se u Jelsi Grgo Gamulin, romanopisac i dramatičar, najslavniji povjesničar umjetnosti s otoka Hvara. Napisao je monografiju o Jurju Plančiću.
1913. Jelsa je dobila prvi turistički vodič. U Hvaru je uređeno moderno kupalište s kabinama, a gradi se i tenisko igralište iznad Zvijezde mora.

1914. Započeo je Prvi svjetski rat koji će značiti kraj habsburške prevlasti na Jadranu. Rodio se u Vrboskoj Rajmund Kupareo, pjesnik i romanopisac, autor izvrsnih estetskih studija, dugogodišnji profesor u Čileu.
1915. Londonskim ugovorom Kraljevini Srbiji tajno su obećani jadranski posjedi.
1918. Talijanska vojska okupirala Hvar.
1921. Talijani napuštaju Hvar. Otok ulazi u sastav tri godine ranije osnovane Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, države koja je kasnije oktroiranim ustavom preimenovana u Kraljevinu Jugoslaviju.
1924. Električna centrala manjeg kapaciteta proradila je u Hvaru.
1926. U Rimu umire Petar Kasandrić, prevodilac Njegoša i narodne poezije na talijanski, autor kritičke monografije o Hanibalu Luciću.
1927. Pere Ljubić iz Vrbanja objavljuje prvu čakavsku zbirku moderne hrvatske književnosti, *Bodulske pisme*. Jačanje utjecaja Hrvatske seljačke stranke Stjepana Radića na čitavom otoku.
1928. Donesen je zakon o agrarnoj reformi koji bitno mijenja posjedovne odnose na otoku.
1929. Starograđanin Niko Bartulović objavljuje roman *Na prelomu* u kojem prikazuje život rodnoga grada na početku stoljeća. Objavljen prvi turistički vodič Staroga Grada.
1934. Umro Ante Biankini, liječnik, najslavniji hvarski prekomorski emigrant. Napisao studiju *Zločini i pijanstvo naših iseljenika*. U Vrboskoj sagrađen hotel »Madeira«.
1936. Grga Novak započinje intenzivna iskopavanja u Grapčevoj špilji. Konačne rezultate objavio je 1955.
1937. U Jelsi osnovan »Yachting-club«.
1938. Rodio se Mladen Machiedo, pjesnik te jedan od najboljih hrvatskih poznavalaca talijanske suvremene književnosti.
1939. Sagrađen je kolski put Hvar – Stari Grad – Jelsa. Proglašena je Banovina Hrvatska, tako da Hvar nakon mnogo stoljeća i nominalno ponovno ulazi u okrilje hrvatske državne autonomije.

1941. Raspad Kraljevine Jugoslavije, osnivanje marionetske Nezavisne Države Hrvatske. Talijanska vojska preuzima upravu nad otokom Hvarom. U Splitu se rodio Tonko Maroević, pjesnik i likovni kritičar, znanstvenik i popularizator književnosti, pisac studija o hvarskim književnicima.
1942. Počinje organizirani otpor fašizmu. Prvi hvarski partizani prelaze na kopno i sudjeluju u oslobodilačkom ratu.
1943. Nakon kapitulacije Italije njemačka se vojska iskrcava na istočni dio otoka. Na pučini pored Barija nestao Sibe Miličić, književnik i diplomat, rođen na Brusju, autor pjesničkih zbirki *Apokalipsa*, *Deset pjesama o don Juanu* i *Deset partizanskih pjesama*.
1944. Grga Novak u Zagrebu objavljuje *Prošlost Dalmacije* u dva sveska. U vrijeme njemačke okupacije otoka oko 3000 Hvarana, pretežno žena, djece i staraca, odlazi u zbjeg na Sinajski poluotok, gdje boravi u El Shattu. Na Hvaru organiziran antifašistički simpozij pod naslovom *Kongres kulturnih radnika Hrvatske*. Za vrijeme Drugoga svjetskoga rata u borbama za oslobođenje poginulo je 500 Hvarkinja i Hvarana.
1945. Osnovana je i međunarodno priznata Federativna Narodna Republika Jugoslavija. Počinje dugogodišnje razdoblje jednopartijske komunističke vlasti u Hrvatskoj. Objavljena je poema *Govorenje Mikule trudnoga* Marina Franičevića, pjesnika i književnog historičara.
1948. Starograđanin Jorjo Tadić u Beogradu objavljuje znanstvenobiografsku knjigu *Dubrovački portreti*.
1949. U Splitu umro Ante Tresić Pavičić, Vrbanjanin, književnik i diplomat, autor golemog opusa, polemičar i književni organizator. Pisac romana *Sudbina izdajice* i *Moć ljepote*.
1950. Niko Duboković Nadalini imenovan je počasnim konzervatorom otoka Hvara. Započinje njegova dugogodišnja plodna aktivnost koja je okrunjena najprije osnivanjem Komisije, a potom Centra za zaštitu kulture baštine otoka Hvara.
1955. Umro Antun Dobronić, autor značajnoga glazbenog opusa u okviru kojega su najslavniji *Jelšonski tonci*.

1958. Iz tiska izlazi djelo s naslovom *Popis spomenika otoka Hvara* autora Dušana Berića, Nike Dubokovića Nadalinija i Mladena Nikolancija.
1965. U Hvaru se osniva Alergološki centar, današnji Zavod za kronične bolesti dišnog sustava.
1966. U Starom Gradu utemeljena pomorska zbirka koja je smještena na drugom katu palače Biankini. Početak značajnih demokratskih procesa u jugoslavenskom komunizmu. Postavljen grupni vodovod Jelsa-Hvar koji prolazi južnom stranom otoka. Za potrebe vodovoda kopa se tunel od Pitava do Zavale.
1970. Hvarski kazališni amateri u režiji Marina Carića premijerno izvode kulturnu predstavu *Prikazanje Svetoga Lovrinca mučenika*. U sljedećim će godinama taj ansambl izvesti još Gazarovićeve *Murata Gusara*, Hektorovićevo *Ribanje i ribarsko prigovaranje*, Lucićevu *Robinju*, Benetovićeve *Hvarkinju* i *Komediju od Raskota*.
1971. Komunističke vlasti brutalno guše Hrvatsko proljeće, demokratski nacionalni pokret koji je tražio potpunu ekonomsku i kulturnu autonomiju za Hrvatsku. Predloženo da se započne postupak primanja Socijalističke Republike Hrvatske u Ujedinjene narode. Razdoblje velikih investicija u turizam na otoku. Grade se mnogi hoteli, ali je pravi profit u turizmu onemogućen kolektivističkim idejama koje stoje iza inače pozitivnih gospodarskih pomaka. Najveći hvarski hotel »Amfora« počinje s radom.
1972. Osnovan je Ribarski muzej u Vrboskoj.
1973. Pokrenut je godišnjak »Hvarski zbornik«. Uređivao ga je Milan Dorotka koji je objavio veliku količinu zanimljivog materijala o otoku Hvaru u šest svezaka.
1974. U hvarskoj Loži održani su prvi »Dani hvarskog kazališta«, znanstvena i kulturna manifestacija koja je značajno pridonijela poznavanju hrvatske književne i kazališne baštine.
1975. Umro Ivo Dulčić, najveći hrvatski slikar svoga vremena, Brušanin s boravištem u Dubrovniku i Zagrebu. Kuzma Kovačić, Igor Rončević i Peruško Bogdanić osnovali u Hvaru Galeriju na bankete, prvu privatnu galeriju u Hrvatskoj.

1976. Tiskana knjiga *Narodne pjesme otoka Hvara* autora Olinka Delorka.
1977. Zalaganjem Ivana Politea stvoreno je prvo industrijski flaširano sortno vino s Hvara. Proizvedeno je od crnog plavca i nazvano »Faros«.
1978. Umro Grga Novak. U trenutku smrti bio je počasni predsjednik Jugoslavenske, danas Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Na čelu te institucije nalazio se 20 godina.
1980. Otvorena galerija »Škorpion« na Palmižani.
1986. Nastao je projekt kompozitora i melografa Ljube Stipišića »Za križem«, koji se sastoji od osam kazeta s tonskim zapisima pobožnih hvarskih pučkih napjeva.
1989. U zgradi nekadašnje Škole u Pitvama uređuje se vinogradarska zbirka.
1990. U svibnju su održani prvi slobodni i demokratski višestranački izbori. Donesen je novi Ustav Republike Hrvatske. Postavljene su brončane vratnice hvarske Katedrale, djelo kipara Kuzme Kovačića. Isti autor izradio je biste Hanibala Lucića i Petra Hektorovića koje su svečano postavljene u Katedrali. Na Hvaru tom prilikom u organizaciji Hrvatskoga PEN centra gostuje dvadesetak književnika.
1991. Plebiscitom odlučeno da dotadašnja jugoslavenska republika Hrvatska postane samostalna država. Dana 25. lipnja proglašena je nezavisna Republika Hrvatska. Počinju napadi Jugoslavenske narodne armije najprije na Sloveniju, a onda i na Hrvatsku. U obrani domovine sudjeluju svi naraštaji hrvatskih državljana, a među njima i brojni Hvarani.
1992. Republika Hrvatska je međunarodno priznata i postaje članica Ujedinjenih naroda. U proljeće započinje rat u Bosni i Hercegovini pa na Hvar stižu stotine izbjeglica kojima građani pružaju utočište.
1993. Na Hvaru i u Dubrovniku održan je 59. svjetski kongres PEN-a. Sudjelovalo je preko četiri stotine književnika iz cijeloga svijeta. Umro Antun Šoljan, jedan od najznačajnijih suvremenih hrvatskih književnika, podrijetlom iz Staroga Grada.
1995. Posve su oslobođeni svi do tada okupirani dijelovi Republike Hrvatske. Matica hrvatska objavljuje zbornik *Otok Hvar*, koji je uredio Miro Mihovlović sa suradnicima.

1997. Objavljena knjiga arheologa Marina Zaninovića *Od Helena do Hrvata*.
1998. Na Hvaru je osnovan Mediteranski institut »Grga Novak«, prvi privatni znanstveni institut u Hrvatskoj kojem su utemeljitelji književnici i kulturni radnici Tonko Maroević, Željka Čorak, Joško Belamarić, Radoslav Tomić, Andrea Zlatar, Ivo Babić, Berta Dragičević, Marin Gozze, Vera Čičin-Šain i Slobodan Prosperov Novak. Prve naznake obnove turizma na otoku.
1999. Nakon dugogodišnjih radova pušten je u promet dvosmjerni tunel iznad uvale Dubovica koji povezuje Stari Grad i Hvar.
2001. U Splitu su tiskani *Odabrani radovi* dugogodišnjeg čuvara hvarske kulturne baštine, Nike Dubokovića Nadalinija. Kolektivna kiparska izložba četvorice hvarskih kipara Kovačića, Drinkovića, Bogdanića i Hraste u Tvrđavlj u Starom Gradu.
2003. Grupa Hvarana među kojima su bili arheolog Branko Kirigin, književnik Aldo Čavić, jedriličar Dean Roić, alpinist Stipe Božić i enolog Andro Tomić jedrilicom plovi od Staroga Grada do otoka Para, odakle su dva i pol tisućljeća ranije na otok Hvar stigli prvi grčki kolonisti.
2005. Na inicijativu Mediteranskog instituta, koji nosi ime Grge Novaka, pre-tiskano je više njegovih knjiga u velikim nakladama, i to *Povijest Splita* u tri sveska, *Prošlost Dalmacije* u dva sveska i *Jadransko more u borbama i sukobi-ma kroz stoljeća*, također u dva sveska.